Број 20 У Новом Саду у четвртак 26. јануара (8. фебруара) 1912. Година XLVII.

„Застава“ излази сваки дан двапута а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново?

Италија је ушла у Триполитанију, али данас нит може дубље унутра, нит може напоље. Она је пошла безбражно као у сватове, али су то испали врло крвави сватови. Ти сватови стају Италију сваки дан по неколико милијона круна, и сваки дан приличан број мртвих глава. А ипак не може напред. Турци и Арапи нападају талијанску војску, уместо да се повлаче све дубље.

Главни заповедник триполитанске војске, генерал Канева, позван је са бојишта у Рим. Позвали су га, или зато, да га тамо задрже и смену, или да га поуче шта треба да ради. У оба случаја се види, како су Талијани незадовољни с њим управо незадовољни са досадањим успехом, или боље рећи неуспехом.

Италија се надала другом колачу. Она је мислила, да ће Турска примити новце и одрећи се Триполитаније. Јер је Турска морнарица сасвим слаба, па нити може кроз талијанску морнарицу да шаље помоћ у Триполитанију, нити може спречити да Италија бомбардује турска пристаништа у Европи, и да подиже тамо буне, нарочито у Албанији.

Показало се, да Турска може кроз Египат за новац и пријатељство да крријумчари својима оружје, цебане, па и добровољце. Али је најгоре по Италију, што јој је Европа спречила да у Европској Турској бомбардује турска пристаништа и подиже устанак у Албанији.

Италија се до сада темељно преварила у рачуну. И кад је одазвала свог главног војсковођу са триполитанског бојишта у Рим, тиме је доказала јавно, да је у Триполитанији њена ствар запела.

* * *

Није тек од данас познато, да је талијанска ствар са турском запела. А све би било друкчије, да је Италија могла како је хтела, т. ј. да нападне Турску и у Европи. Али су то спречиле велике силе на заузимање Аустро-Угарске.

Зна Италија, да је њен главни удар противу Турске задржао њен савезник. Зна и аустро угарска дипломација, да нам не може бити пријатељ и савезник онај, кога смо спречили, да дође до лаке победе. Па је ли чудновато, што се толико говори о рату Аустро-Угарске с Италијом?

Ова противност у политици, која се показала у питању Триполитаније између Аустро-Угарске и Италије, није главни узрок непоразуму. Него је та супротност постојала раније, па је само избила на јавност овом приликом. А у ту супротност многи нису веровали само зато, што је Немачкој пошло за руком да увуче два међусобна противника у свој савез, који се савез назива тројни савез зато, што двојица треба да брине оног трећега, Немачку. Иначе та двојица, Италија и Аустро Угарска, нису ни до сада имали у ствари ничег заједничког.

* * *

Црногорски краљ Никола путује. Он је хтео лађом преко Трста или Млетака, али је била толика бура на мору, да је окренуо железницом преко Херцеговине и Босне. Дворски маршал црногорски Рамадановић говорио је у Берлину са дописником бечке „Нове Слободне Пресе“, па је причао о великој култури, која је данас у Босни и Херцеговини, и која се опажа чак и из железничких вагона и под снегом.

Краљ Никола је на путу у Берлин примио дописника „Фосових Новина“, и говорио је с њим врло много. О Србији је рекао: „Браћа смо, и да нас остављају на миру министри других држава, ми би ускоро били „солидарна држава“.

Чудновато, да су крви министри других држава, што србијански и црногорски министри не могу да су сложни. Или би зар могли туђи министри да покваре што, када би србијански и црногорски министри хтели онако како треба?

О Италији је рекао црногорски краљ: Ми смо са Италијом као тост и зет.

А о Аустро Угарској рекао је: — Ја добра желим Аустро Угарској, већ ради њеног великог поштовања достојног владара, кога много поштујем. Уживање је бити сусед једне тако цивилизоване и напредне државе, каква је Аустро Угарска. Оно неколико непријатних часова, који беху настали приликом анексије Босне и Херцеговине, припадају историји.

И младотурке је необично хвалио краљ Никола. Он њима гаји највеће поштовање, а ти би јунаци имали велику будућност, само кад би их оставили на миру Да ли ужива према младотурцима онако великог поштовања што су збацили с престола свога владара и таме отпочели нов ред, о то ме није говорио.

Краљ Никола је по неколико пута уверавао да воли мир. Рекао је и ово: Ја мислим као и ваш цар (Вилхем). И увек кад он рекне коју реч о миру ја од радости тапшем рукама.

О талијанско-турском рату рекао је, да је тај рат до сада по Европу много боље испао но што се он надао да ће испасти.

Може бити, да је и краљ Никола све то и оно друго онако и казао. А може бити, да су из његовог разговора негде дометли, а негде изоставили по коју реч, а негде су по коју реч мало подрезали, или је на ћували. Нису ни новинари баш фонограф, да најтачније забележе свако слово, па да онда свако слово верно откуцају.

Самосталски саборски одбор и калуђери.

У самостаском саборском одбору седи калуђер Валеријан Прибићевић. Стога је тај саборски одбор јако галантан према калуђерима. По пропису манастирске уредбе треба калуђери да унесу у средишњу манастирску благајницу од винограда и воћњака онолико, колико саборски одбор одреди у прорачуну. Калуђери по свом старом обичају нису хтели ништа да унесу. Не само што од винограда и воћњака нису донели онолико, колико је саборски одбор одредио, него нису вратили ни предујам, који им је дат за радњу винограда, а вино су потрошили или продали. Самосталски саборски одбор је требао све винограде, да изда под закуп на 12—20 година, као што се радило и пре, па би било и чиста прихода, јер је несумњиво, да од винограда мора бити чиста прихода, као што га имају и други виноградари. Међутим је саборски одбор решио, да винограде уступи калуђерима на уживање, а они су дужни да даду потребну количину вина оним манастирима, који немају винограде, предујмове пак да врате средишњој манастирској благајници. Према томе у прорачун неће се стављати приход и расход од винограда, нити ће се манастирима што у ту сврху давати. Волови ће се у свима манастирима продати. Ово решење саборског одбора не одговара прописима манастирске уредбе, па се не може ни одржати. То значи, калуђерску самовољу и расипање помагати. Јасан пропис манастирске уредбе не сме се газити.

У одбрану српске народне црквене автономије.

Пишу нам из *Српског Титоша*: Наша црквена скупштина у својој редовној седници од 22 јануара (4. феб.) на предлог одборника Пазла Дадића једногласно је решила, да се придружи протесту новосадске црквене општине против синодалног статута.

*

Јављају нам из *Орловата*: И наша црквена општина расправљала је у својој скупштинској седници, да протестује против наметреног синодалног статута.

*

Пишу нам из *Дупљаје*: И наша црквена скупштина у својој ванредној седници од 15. јануара решила је да се придружи протесту новосадске црквене општине против синодалног статута. Народ не да своја права.

*

Из *Тиса Св. Миклуша* добијамо ове редове: Јављам вам, да се и наша црквена општина у скупштинској седници, одржаној 19. јануара (1. феб.) са свима гласовима против једног придружила протесту новосадске црквене општине против синодског статута.

*

До сада је протестовала архидијецезална епарх. скупштина, клуб срп. радикалне организације у Будимпешти и 98 црквених општина. У архидијецези протестовало је 28, у вршачкој епархији 28, у бачкој 21, у темишварској 17, у будимској 3 и у пакрачкој 1 општина.

Политички положај у Угарској.

Угарски министар-председник Куен данас завршује своје преговоре у Бечу. У подне ће га још краљ примити у аудијенцију, а пред вече ће се вратити са домобранским министром Хазајијем у Будимпешту. По извештајима бечких листова Куен не доноси из Бечa ништа, или скоро ништа.

Питања о застави и грбу у војсци била су при преговорима стављена на страну. У тој ствари моћи ће Куен у сабору изјавити, да ће његова влада та питања уредити, али како и када, то неће казати. Сазивање ерзац-резервиста остаће по старом. Измене у тој ствари не дозвољава круна. Избацивање немачког као службеног језика у војном парничком поступку не дозвољава аустријска влада. Аустријска влада пристала је само на измену 3. § а војних предлога, те ће се дужности заједничке војске формулисати тако, да се отклони замерка мађарских странака. Даље ће се успоставити равноправност између војног министра и оба домобранска министра тако, да буду дужни узајамно један другом слати извештаје. То је све. Као што се види, Куен је добио само неке политичке уступке, а о војним уступцима нема ни спомена.

У понедељак биће седница угарског сабора. На тој седници треба Куен да извести сабор, шта је добио у Бечу. Наравно, да се тим добицима опозиционе странке неће задовољити. Тиме ће бити решена и судбина војних предлога. Они у таком облику — без уступака — не могу продрети у угарском сабору. Како је пак министар-председник Куен изјавио, да он са војним предлозима стоји и пада, то се у политичким круговима много говори о паду Куенове владе. Неки држе, да Куен у понедељак можда неће ни извештавати сабор о исходу својих преговора у Бечу, него ће место тога пријавити сабору своју оставку.

У владиној странци опажа се велика забринутост, управо утученост. Осећају, да је на прагу пад владин. Нека политичар 67-аш изјавио је јуче, да нема другог решења данашњем заплету, него да се војна предлози скину са дневног реда, да се донесу неке привремене одредбе, а затим да се спроведе опће изборно право, па тек онда нови сабор да решава о војним предлозима.

Талијанско-турски рат.

Главни заповедник талијанској војсци у Триполитанији, генерал Канева, стигао је у Рим, где се саветује са талијанском владом и војним генерал-штабом о даљем вођењу рата. Опће је мишлење, да ће Талијани сада изменити своју тактику и почети живље продирање у унутрашњост. Турске чете у Триполитанији добијају поново знатне потпоре од арапских племена, зато се и код њих у последње време опажа велика живост. Главни турски савезник, шеик Сенусија, изјавио је, да неће ни да чује о миру и бориће се до последњег човека. Турска влада, охрабрена том изјавом, објавила је преко својих посланика свима великим силама, да се ни с једном великом силом неће ни упуштати у преговоре о таком посредовању за мир, које нема за основу бар суверенитет Турске над Триполитанијом. Према свему томе изгледа, да је крај рату још врло далеко.

500 милијона рубаља за руске ратне лађе.

Изаслани стручњачки одбор руске владе решио је, да од државне думе (сабора) тражи 500 милијона рубаља (1250 милиона круна) за градњу нових ратних лађа. Ову грдну сврху исплатиће државна каса у пет година, сваке године по 100 милијона рубаља, (250 милијона круна). Као што се види, Русија хоће да сагради велику ратну флоту, да би се спремила за догађаје. То је последица савеза са Енглеском, која жели, да и Русија има јаку флоту, како би у своје време обе могле скршити заједничког непријатеља. То је недавно један енглески генерал отворено рекао приликом свога боравка у Русији. А тај заједнички непријатељ није нико други, него Немачка. Зато је и цар Вељем јуче при отварању немачког сабора тражио, да сабор изгласа све што треба за војску.

Задруга угњетаваних народа.

У Паризу је основана задруга угњетаваних народа, која издаје свој месечни лист („Aurales des Nationalités“), у којем се износе тежње, захтеви и тужбе свих угњетених народа. Та задруга приредиће ове године у Паризу први конгрес угњетаваних народа. Ко хоће да буде члан ове задруге, нека пошље 25 франака годишње чланарине на адресу: „Office central des Nationalités 3. rue Taitbout — Paris. Задруга се бори, да сви народи добију своја права, слободу и самосталност и да се народи међу собом поштују. Ова задруга стоји под заштитом одличних родољуба многих народа: има француских, данских, норвешких, португалских и енглеских политичара и т. д.

Зла судбина једног глумца.

Београдски листови бележе, да је Миодраг Бековић, члан српског народног позоришта у Београду, оставио жену дете, па утекао из Србије. Волео је да пије, па је често и на позорницу излазио накресан, што му је дакако шкодило, иако је био даровит и отмен глумац Последњи пут је играо у „Грбоњи“, а опет је био накресан. У том комаду има један призор, у коме Перолу, кога је играо Бековић, привежу камен око врата и баце га у воду. Како је Бековић ово приказао на позорници, више није осванув у Београду, као да су га у истини бацили у воду. После те представе осванув је у Земуну, где је пио, а кад није могао да плати, бирташ позове полицију, која га је ухапсила и запретила му, да ће га пребацити у Београд. У оном бунилу свом пријави Бековић, да је аустријски војни бегунац, па је прешао да се јави ради службе у војсци. Из Земуна је спроведен у Варадин, где је изјавио, да се покајао, што је побегао у Србију. Али војне власти нису га могле наћи у списку војних бегунаца. У томе списку не спомиње се ни Бековић, а ни Слука, како се Бековић пре звао. Шта су знале власти друго, него да га пусте, да се шета по Новоме Саду. Али Бековић се зар покајао, пошто је напустио „земљу, где се шљивовица злати, а за пиће одма се не плати“, јер је празних џепова, а бирташи не даду на веру. Бековић је имао у Београду 250 динара месечне плате, и ускоро би добио 300 динара, али пиће га је збунило. Један београдски лист напомиње, да је Бековић једном бакалину на Видин-капији за коњак остао дужан 160 динара, па онда овако завршује: Сад издаје у Варадину наше државне тајне, где је у Београду добра шљивовица, где добар коњак, где се д бија на вересију вино и друге ствари — приметио је један стари члан народног позоришта.

Крај ритске управе у Шајкашкој.

Досада су шајкашки ритови стојали под управом неког ритског одбора, који је са својином шајкашких општина руковао по својој вољи Недавно су шајкашке општине решиле, да свака може управљати својим ритом без туторства ритске управе. Томе се противила вармеђа, јер ће многе гладнице остати без масног залогаја Поговара се, да је министарство унутрашњих дела уважило молбу шајкашких општина, те ће свака добити свој део рита, а мораће се старати за одржавање бедема. Шајкашке општине треба сад добро да отворе очи — да не би ти ритови постали за њих највећа несрећа.

Успех српског новчаног завода.

Туријско-надаљска народна банка постигла је у 1911. години чист добитак од К 4140·89, са преносом из 1910. године 5000 круна. Деоничка главница износи К 50.000, резервни фонд К 4412·74, улога има 277.929·72, реесконта К 164·092. Укупан приход био је К 35.875·92, те према томе чист добитак износи 11 процената. Успех овог завода врло је леп. И ови бројеви сведоче, да управа добро руководи.

Кратке вести.

— Представништво града Темишвара решило је, да преко Бегеја гради пет нових мостова.

— У Макову две мале ћерке економа Имре Баноција играле се крај пећи. Варнице из пећи запале им одело. Старија девојчица, којој је пет година, поче одмах кидати одело са своје млађе сестрице, и спасе је, она сама пак задобије грдне ране, којима је и подлегла.

— Јуче је из Париза у Рим послато железничким влаком у једни коли, под пратњом два тајна полицаја, пет милиона франака у злату Новац је послала Родшилдова кућа талијанској народној банци.

— У Мукдену су почели на јавној дражби продавати крунидбене драгоцености и остало благо кинеске царске породице. То благо купују странци из свију крајева света по сразмерно ниској цени

— У Хајдунанашу умрла је старица Ана Сомолноки, удова Николе Бихарија, која се родила 1812. године. Живела је дакле пуних сто година. У своме веку слабо је боловала.

— У Секудвару (арадска жупанија) умрла је удова Симе Ердељана у 103 години живота. Трипут се удавала. С првим мужем је живела 30 година, с другим 15, а с трећим 20.

— Новосадски трговац Филип Шер пао је под стечај. За старатеља масе одређен је адвокат Мичатек.

Брзојави „Застави“.

Стигли 26. јануара

Хрватско-славонски догађаји.

Будимпешта. Бан Цувај остаје у Будимпешти, док се не врати министар председник Куен из Беча. Хрватско-славонски делегати већим делом отпутовали су из Будимпеште.

Енглеска и Немачка.

Лондон. Народни одбор за мир решио је, да се 14. и 15. маја о. г. одржи немачко-енглеска конференција ради расправе о споразуму између Немачке и Енглеске. Народни одбор добио је многе изјаве пристанка.

Лондон. Војни министар отпутовао у Немачку приватним послом.

Револуција у Кинеској.

Пекинг. Услови о поступку са Манџурцима после оставке кинеске династије предати су републиканској влади у Нанкингу. Очекује се потпун споразум.

Куен код краља.

Беч. Краљ је примио министра-председника Куена у аудијенцију.

Криза у Србији.

Београд. Још није образовано ново министарство.

Са житне пијаце у Б-Пешти.

У трговини са готовом робом била је тражња и понуда умерена. Цене су биле ове: пшеница потиска 78 кила тежине К 23·65—23·95, 79 кила К 23·85—23·95, 80 кила тежине К 24·10 до К 24·45, 81 кила К 24·30—24·55, банатска и бачка 78 кила К 23·65 до К 23·95, 79 кила К 24·— до 24·25, 80 кила К 24·10—24·35; раж К 20·55 до К 21·—, јечам за пићу К 20·— до 20·60, зоб К 20·10—20·90, кукуруз К 18·50—18·70. У трговини на рок (термин) прављени су оваки закључци: пшеница за април К 24·—, за мај К 23·80, за октобар К 22·32; раж за април К 20·12, за октобар К 18·70, кукуруз за мај К 18·06, за јули К 17·96, репица за август К 31·30 до 31·50, луцерна К 110—136, детелина средња К 150—160, крупна К 170 до 180.

Одговорни уредник
Мита Клицин.

ТРАЖИМ МЕСТО
ЗА БАШТОВАНА и ВИНОГРАЂИЈУ
у чему сам потпуно вичан, а за мој рад сам добио најбоље препоруке као рођен штајерац. Говорим потпуно српски, ожењен сам без деце. 108 2-2
Веља Мартин
Земун, Угриновачка ул. бр. 2

За своју ципеларску радњу потребна су ми
два момка
који у посао ступити могу одмах. — Стеван Ивков,
Меленце (T. megye.) 42 2-2

Кућа на продају.
У Пејићевој улици број 4. продаје се из слободне руке. Упитати у истој кући.
88 2-3

ДЕЧКО који је свршио 2 гимназије радо би ступио за шегрта у трговину или електротехничку струку. Пријавити се
ЖИВКУ ПОПОВИЋУ У НОВОМ САДУ
Змај-Јовановићева ул. бр. 24 106 2-3

Млађи помоћник,
добар продаван, солидан, вешт у памучарској, мануфактурној и курентне робе струци, који говори српски, немачки и нешто мађарски може добити одмах место у мојој доле назеденој трговини. Понуде слати
МИХАИЛ ЛАЦКОВИЋ
146 1-2 Брод на Сави (Славонија).

ЗА СВОЈУ ЦИПЕЛАРСКУ РАДЊУ
потребујем два радника
за женски посао, који ступити могу одмах. Плата је добра. — Мила Чобанов, мушки ципелар у Бач-Сенттомашу.
140 1—3

За своју папучарску радњу потребујем
2 помоћника
који у посо ступити могу одма. Плата добра место стално.
Митар Јовановић
138 1-4 пипуџија Ада (Бачка).

КРОЈАЧКА И АБАЏИЈСКА РАДЊА
Милана Ст. Јаковљевића
у Руми
потребује више кројачких момака, који у посао ступити могу одмах. — Исто тако треба 2 шегрта и једног продавца, који говори више језика. Плата према способности. 143 1—3

БЕРБЕРСКА РАДЊА
НА ПРОДАЈУ.
Своју берберску радњу која постоји у Ст. Бечеју на гл. улици у кући Др. Вајбергерке, продајем одмах, и тражим за исту К 600. 141. 1—1
Миливој Маркушев.

Електрична штампарија дра Св. Милетића у Новом Саду.